

Міністерство освіти і науки України  
Вінницький державний педагогічний університет  
імені Михайла Коцюбинського  
Кафедра географії

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини  
Українське географічне товариство (м. Київ, м. Вінниця)



## **ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ**

**Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції  
(з міжнародною участю)**

***“Туризм у ландшафті, ландшафт у туризмі”***

**25-26 травня 2022 року**

Вінниця 2022

УДК 911.53  
ББК 26.821

Затверджено до друку рішенням  
вченої ради природничо-географічного факультету  
Вінницького державного педагогічного університету  
імені Михайла Коцюбинського  
(протокол № 10 від 11 травня 2022 року)

#### **Редакційна колегія:**

**Денисик Г. І.** – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри географії ВДПУ імені Михайла Коцюбинського (відповідальний редактор); **Воловик В.М.** – доктор географічних наук, професор, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського (заступник головного редактора); **Гудзевич А.В.** – доктор географічних наук, професор, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського; **Яцентюк Ю.В.** – доктор географічних наук, професор, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського; **Браславська О.В.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри географії та методики її навчання УДПУ імені Павла Тичини; **Война І.М.** – кандидат географічних наук, старший викладач кафедри географії, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського (секретар).

**Туризм у ландшафті, ландшафт у туризмі: Матеріали  
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції  
(з міжнародною участю), м. Вінниця, 25-26 травня 2022 р. /  
відп. ред. Г.І. Денисик. Вінниця, 2022. 94 с.**

До збірника матеріалів конференції ввійшли доповіді та тези, якими охоплено широкий спектр досліджень, пов'язаних з теоретичними та практичними питаннями сучасних проблем розвитку туризму у ХХІ сторіччі. Під час роботи конференції висвітлено такі питання: фундаментальні концепції туризму, туризму в антропогенних ландшафтах, етнокультурного туризму, нішового туризму та майбутнє розвитку туризму.

Тексти доповідей друкуються в авторській редакції.

УДК 911.53

© Вінницький державний педагогічний  
університет імені Михайла  
Коцюбинського, 2022  
© Кафедра географії, 2022

# СЕКЦІЯ 1

## ФУНДАМЕНТАЛЬНІ КОНЦЕПЦІЇ ТУРИЗМУ

---

**Денисик Г.І.**, д.г.н, професор ВДПУ ім. М. Коцюбинського

**Кізюн А.Г.**, к.г.н, доцент ВТЕІ

**Денисик Б.Г.**, к.г.н., старший викладач ВДПУ ім. М. Коцюбинського

### ТУРИЗМ В АНТРОПОГЕННОМУ ЛАНДШАФТІ

Упродовж тисячоріч, й, особливо, минулих трьох (XVIII, XIX, XX) сторіч натуральний ландшафт України майже повністю перебудований в антропогенний. Сучасна структура антропогенного ландшафту України й визначалась видами господарського освоєння природних ресурсів. У залежності від цього сформувалось різноманіття антропогенних ландшафтів, які об'єднані й представлені у фундаментальних монографічних виданнях [2, 3, 4, 5] та численних статтях.

Туризм формується і розвивається у сфері рекреаційної діяльності. Інколи цю сферу називають туристично-рекреаційною. Однак, туризм має свої особливості розвитку, які часто залежать від структури і властивостей того антропогенного ландшафту, де проходить його розбудова. Це призвело до формування різновидів туристичної діяльності, а відповідно, й різновидів туризму. Так, у промислових регіонах України активно почав розвиватись промисловий (інша назва «індустріальний») туризм. Зразком у цьому відношенні є Кривбас. Тут індустріальний туризм підтримала місцева влада з відповідним виділенням коштів на його розвиток. У структурі індустріального туризму Кривбасу особливе місце займає екстремальний туризм, зокрема пов'язаний із відвідуванням шахт, штолень, відпрацьованих кар'єрів (мініальпінізм) тощо. Невипадково засновник індустріального туризму у Кривбасі кандидат географічних наук Козаков В.Л. на Всеукраїнському конкурсі туристичних гідів зайняв перше місце. Активніше починає розвиватись селитебний (міський, містечковий, сільський), сільськогосподарський і водний (особливо на

водосховищах) туризм. Не втрачає своїх позицій й туризм у лісових антропогенних ландшафтах, що потребує знання й розуміння їх структури, властивостей і правил поведінки туристів.

На особливу увагу заслуговує розвиток туризму в белігеративних (від латинського *beligero* – вести війну) ландшафтах. Це своєрідний клас антропогенних ландшафтів, який у межах України формувався упродовж тисячоріч, продовжує формуватися й на початку XXI ст., особливо у східних та південних регіонах. Після перемоги, белігеративні ландшафти стануть об'єктом і туристичної діяльності. Довід пізнання белігеративних ландшафтів сформованих у процесі підготовки і проведення попередніх воєнних дій показує, що у туристичній діяльності їх можна буде використовувати як своєрідні туристичні об'єкти.

Тривалий час, й, особливо, упродовж другої половини XX ст. в Україні надавали перевагу воєнно-історичному туризму, що передбачав відвідування історичних місць та музеїв з метою ознайомлення з місцями боїв, зразки бойової техніки часів війни, меморіалами та пам'ятними знаками. Такий туризм мав пізнавальне значення та сприяв вивченню воєнної історії.

Наприкінці XX – початку XXI ст. в Україні, зокрема й на Поділлі, активно почав розвиватися форт-туризм. Зараз це один з найбільш популярних і доступних напрямів воєнного туризму, пов'язаний з відвідуванням різноманітних фортифікаційних споруд. У цьому аспекті зразком на Поділлі є Тернопільська область, де започатковано й активно розвивається рекреаційно-туристична дестинація «Замки Тернопільщини» [1]. Її розвиток зумовлений тим, що на території області, до якої належать історичні землі Південно-Західної Волині і Східної Галичини, у різні періоди було збудовано й активно функціонували понад 150 лише середньовічних замків і фортець та інших белігеративних споруд. Це майже третина фортифікаційних споруд України. На Вінничині до відомих белігеративних об'єктів військово-туристичної спрямованості належать колишня ставка А. Гітлера, численні городища та кургани. Зараз белігеративні ландшафти активно формуються у межах Вінницького Придністер'я та осередково територією області.

## **Список використаних джерел**

1. Бойко В. Замки Тернопілля. Тернопіль. ТОВ «Новий колір». 2009. 80 с.
2. Воловик В.М. Етнокультурні ландшафти Поділля. Вінниця. ПП «О. Власюк». 2011. 270 с.
3. Денисик Г.І. Антропогенні ландшафти Правобережної України. Вінниця. «Арбат». 1998. 242с.
4. Денисик Г.І. Антропогенне ландшафтознавство. ч 1. Вінниця. ПП «ТД Видавництво Едельвейс і К». 2012. 306 с.
5. Денисик Г.І., Антонюк О.О. Белігеративні ландшафти Поділля. Вінниця. ТОВ «Нілан-ЛТД». 2017. 202 с.

**Петлін В. М.,**

доктор географічних наук, професор

Волинський національний університет імені Лесі Українки

## **ЛАНДШАФТНЕ ПІДҐРУНТЯ НАУКОВИХ ОСНОВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Будь-який сучасний напрямок туристичної діяльності містить наукову складову, яка надає можливість більш адекватно сприймати природну реальність. Більше того, існує й суто науковий туризм, який включає в себе пізнавальну систему наукових досліджень в регіонах держави та в цілому по всій країні. Пізнавальна частина дозволяє туристам обмінюватися знаннями з різними напрямами наукових досліджень, розвиваючи при цьому новий склад мислення в тій чи іншій галузі народного господарства.

Наукова складова туристичної діяльності полягає не лише в ознайомленні з новими природними об'єктами, а й в усвідомленні загальних залежностей організованості природи. Тут на перший план виходить розгляд залежностей пов'язаних з ландшафтною структурою території на якій перебувають туристи.

## ЗМІСТ

### СЕКЦІЯ 1. ФУНДАМЕНТАЛЬНІ КОНЦЕПЦІЇ ТУРИЗМУ

<i>Денисик Г.І., Кізюн А.Г., Денисик Б.Г.</i>	<i>ТУРИЗМ В АНТРОПОГЕННОМУ ЛАНДШАФТІ .....</i>	<i>3</i>
<i>Петлін В.М.</i>	<i>ЛАНДШАФТНЕ ПІДГРУНТЯ НАУКОВИХ ОСНОВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ .....</i>	<i>5</i>
<i>Дутчак С.В.</i>	<i>ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ЛАНДШАФТ: ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ, КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ .....</i>	<i>10</i>
<i>Volovyk Oleksandr</i>	<i>WYBRANE RODZAJE RUCHU TURYSTYCZNEGO, WALORY TURYSTYCZNE I KULTUROWE .....</i>	<i>17</i>
<i>Басай І.Є.</i>	<i>ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ І СЬОГОДЕННЯ .....</i>	<i>21</i>

### СЕКЦІЯ 2. ТУРИЗМ В АНТРОПОГЕННИХ ЛАНДШАФТАХ

<i>Вальчук-Оркуша О.М., Канський В.С., Канська В.В.</i>	<i>БРАХУВАННЯ СПЕЦИФІКИ ДОРОЖНИХ ЛАНДШАФТІВ У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИЗМУ .....</i>	<i>25</i>
<i>Война І.М.</i>	<i>РЕЛІГІЙНО-ТУРИСТИЧНИЙ МАРШРУТ «КОСТЕЛАМИ ВІННИЦЬКОГО ПОДІЛЛЯ» .....</i>	<i>29</i>
<i>Коптєва Т.С.</i>	<i>ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО- РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА КАР'ЄРНО- ВІДВАЛЬНИХ ЛАНДШАФТАХ КРИВОРІЗЬКОЇ ЛАНДШАФТНО-ТЕХНІЧНОЇ СИСТЕМИ .....</i>	<i>34</i>
<i>Кравцова І.В.</i>	<i>САДОВО-ПАРКОВІ ЛАНДШАФТИ ПАЛАНСЬКОЇ ОТГ ЯК ОБ'ЄКТИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ СПАДЩИНИ В РЕГІОНІ .....</i>	<i>39</i>
<i>Питуляк М.Р., Питуляк М.В.</i>	<i>РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЛІСОВИХ АНТРОПОГЕННИХ ЛАНДШАФТІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ .....</i>	<i>44</i>